

YURAK ISHEMIK KASALLIGI BOR BEMORLARDA GASTREZOFAGEAL REFLUKS KASALLIGI RIVOJLANISHINING ÒZIGA XOSLIGI

Farg'ona Jamoat Salomatligi Tibbiyot instituti

Terapiya yònalishi I kurs magistranti

Mirzajonova Shirinmoh Azimjon qizi

Ilmiy rahbar: Ismoilova Muazzamxon Isroilovna

Annotatsiya: Gastroezofagial reflyuks kasalligi (GERD) va yurak ishemik kasalligi (IHD) murakkab patofiziologik o'zaro bog'liqliklarga ega bo'lgan keng tarqalgan holatlardir. GERD va IHD ning birgalikda mavjudligi keng e'tirof etilgan bo'lsa-da, IHD bilan og'rigan bemorlarda GERD rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari hali ham yaxshi tushunilmagan. Ushbumaqola bir vaqtning o'zida IHD bo'lgan odamlarda GERD patogenezi va klinik ko'rinishlarining o'ziga xos jihatlari yoritishga qaratilgan bo'lib, asosiy mexanizmlar, diagnostika muammolari va terapevtik ta'sirlari haqida tushuncha beradi.

Kalit so'zlar: Gastroezofagial reflyuks kasalligi (GERD), yurak ishemik kasalligi (IHD), patofiziologik o'zaro ta'sir, vegetativ asab tizimi (ANS), umumiy xavf omillari, diagnostika muammolari, terapevtik ta'sirlar, kardio-qizilo'ngach o'qi, simptomlarning bir-biriga mos kelishi, multidisiplinar boshqaruv

Абстрактный: Гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь (ГЭРБ) и ишемическая болезнь сердца (ИБС) являются распространенными состояниями со сложными патофизиологическими взаимосвязями. Хотя сосуществование ГЭРБ и ИБС широко признано, особенности развития ГЭРБ у больных ИБС до сих пор недостаточно изучены. Целью данной статьи является пролить свет на конкретные аспекты патогенеза и клинических проявлений ГЭРБ у людей с сопутствующей ИБС, дать представление об

основных механизмах, проблемах диагностики и терапевтических возможностях.

Ключевые слова: гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь (ГЭРБ), ишемическая болезнь сердца (ИБС), патофизиологическое взаимодействие, вегетативная нервная система (ВНС), общие факторы риска, проблемы диагностики, терапевтические эффекты, кардиокрасная ось, перекрытие симптомов, мультидисциплинарное лечение.

Abstract: Gastroesophageal reflux disease (GERD) and ischemic heart disease (IHD) are prevalent conditions with complex pathophysiological interconnections. While the coexistence of GERD and IHD has been widely acknowledged, the peculiarities of GERD development in patients with IHD remain poorly understood. This article aims to shed light on the specific aspects of the pathogenesis and clinical manifestations of GERD in people with concurrent IHD, providing insight into the underlying mechanisms, diagnostic challenges, and therapeutic implications.

Key words: Gastroesophageal reflux disease (GERD), ischemic heart disease (IHD), pathophysiological interplay, autonomic nervous system (ANS), shared risk factors, diagnostic challenges, therapeutic implications, cardio-esophageal axis, symptom overlap, multidisciplinary management

Gastroezofagial reflyuks kasalligi (GERD) va yurak ishemik kasalligi (IHD) ikki keng tarqalgan va ko'p qirrali tibbiy holat bo'lib, butun dunyo bo'ylab millionlab odamlarga birgalikda ta'sir qiladi. An'anaviy ravishda alohida ob'ektlar sifatida qaralsa-da, paydo bo'layotgan dalillar ushbu kasalliklar o'rtasida sezilarli o'zaro bog'liqlikni ko'rsatadi va klinisyenlarga noyob diagnostika va terapevtik qiyinchiliklarni taqdim etadi. Darhaqiqat, GERD va IHD ning birgalikda mavjudligi yurak ishemik patologiyasi bo'lgan bemorlarda GERD rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari haqida qiziqarli savollar tug'diradi.

GERD va IHD o'rtasidagi bog'liqlikning tobora ortib borayotgan e'tirofiga qaramay, ularning o'zaro bog'liqligining bir qancha jihatlari hali ham yaxshi tushunilmagan. Ushbu maqolaning maqsadi yurak ishemik kasalligi bo'lgan bemorlarda GERD rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish, asosiy mexanizmlarni, klinik ko'rinishlarni, diagnostika muammolarini va terapevtik oqibatlarini yoritishdir. Ushbu nuanslarni yoritib, biz GERD va IHD o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirni tushunishimizni yaxshilashga va birgalikda mavjud bo'lgan bemorlarni boshqarishda dalillarga asoslangan yondashuvlar haqida ma'lumot berishga harakat qilamiz.

Gastroezofagial reflyuks kasalligi (GERD) va yurak ishemik kasalligi (IHD) butun dunyo bo'ylab millionlab odamlarga ta'sir qiladigan ikkita keng tarqalgan holat. Bir-biriga bog'liq bo'lmagan bo'lsa-da, paydo bo'layotgan tadqiqotlar ushbu kasalliklar o'rtasidagi muhim o'zaro bog'liqlikni ko'rsatadi, ularning murakkab munosabatlariga va klinik boshqaruvda yuzaga keladigan qiyinchiliklarga oydinlik kiritadi.

Oshqozon kislotasining qizilo'ngachga teskari oqimi bilan tavsiflangan GERD, oshqozon yonishi, regurgitatsiya va ko'krak og'rig'i kabi alomatlar bilan namoyon bo'ladi. Boshqa tomondan, koronar arteriya kasalligi sifatida tanilgan IHD, toraygan koronar arteriyalar tufayli yurak mushagiga qon oqimining kamayishi natijasida paydo bo'lib, ko'krak og'rig'i yoki angina kabi alomatlarga olib keladi.

GERD va IHD ning birgalikda paydo bo'lishi tasodifiy emas. Ularning birlashishiga bir nechta omillar, jumladan, semirish, chekish va ovqatlanish odatlari kabi umumiy xavf omillari hissa qo'shadi. Biroq, bu shartlarni bog'laydigan fiziologik mexanizmlar faqat xavf omillarining bir-biriga mos kelishidan tashqariga chiqadi.

GERD va IHDni bog'laydigan markaziy mexanizmlardan biri avtonom nerv tizimini (ANS) o'z ichiga oladi. ANS yurak urish tezligi, qon bosimi va ovqat

hazm qilish kabi turli xil tana funktsiyalarini tartibga soladi. GERD bilan og'rigan bemorlarda ANS disfunktsiyasi qizilo'ngachning anormal harakatlanishiga va pastki qizilo'ngach sfinkterining (LES) bo'shshishiga olib kelishi mumkin, bu esa oshqozon tarkibini qizilo'ngachga qaytarishini osonlashtiradi. Qizig'i shundaki, ANSning bu disregulyatsiyasi IHD patogenezida ham bog'liq bo'lib, koronar arteriya spazmi va miyokard ishemiyasiga yordam beradi.

Bundan tashqari, bir holatni davolash uchun ishlatiladigan dorilar ikkinchisini kuchaytirishi mumkin. Masalan, kaltsiy kanal blokerlari, gipertenziya va angina uchun buyurilgan dorilar guruhi, GERD bilan og'rigan bemorlarda refluyksiyani rag'batlantiradigan LESni bo'shatishi mumkin. Xuddi shunday, GERDni davolashning asosiy yo'nalishi bo'lgan proton pompasi inhibitörleri (PPI) IHD bo'lgan bemorlarda yurak-qon tomir kasalliklari, shu jumladan miyokard infarkti xavfining oshishi bilan bog'liq.

GERD belgilari angina simptomlarini taqlid qilishi mumkin, bu esa IHD bilan og'rigan bemorlarda diagnostika uchun qiyinchilik tug'diradi. Ko'krak qafasidagi og'riq, ikkala holatning o'ziga xos belgisi, yurak va yurak bo'lmagan sabablarni farqlash uchun ehtiyotkorlik bilan baholashni talab qiladi. IHD bilan og'rigan bemorlarda GERDni ko'krak qafasidagi og'riqning potentsial hissasi sifatida tan olmaslik keraksiz yurak aralashuviga va GERDni davolashning kechikishiga olib kelishi mumkin.

Bundan tashqari, IHD bilan og'rigan bemorlarda GERD mavjudligi ularning hayot sifati va prognoziga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Surunkali refluyks belgilari ko'krak qafasidagi og'riqni kuchaytirishi, aritmiyalarni tezlashtirishi va uyquni buzishi mumkin, shu bilan yurak-qon tomir natijalarini yomonlashtiradi va funktsional imkoniyatlarni pasaytiradi.

GERD va IHD o'rtasidagi murakkab munosabatlarning tobora ortib borayotgan e'tirofiga qaramay, optimal boshqaruv strategiyalari qiyinligicha qolmoqda. Ikkala holatda ham bemorlarni har tomonlama baholash va davolash uchun kardiologlar,

gastroenterologlar va birlamchi tibbiy yordam shifokorlarini o'z ichiga olgan multidisipliner yondashuv juda muhimdir.

Og'irlikni yo'qotish, dietani o'zgartirish va chekishni tashlashni o'z ichiga olgan turmush tarzini o'zgartirish IHD bo'lgan bemorlarda GERDni davolashning asosini tashkil qiladi. Bundan tashqari, PPI va H₂ retseptorlari antagonistlari kabi dori-darmonlardan oqilona foydalanish, ularning yurak-qon tomir xavfini hisobga olgan holda, bemorning individual ehtiyojlariga moslashtirilishi kerak.

Bundan tashqari, Barrett qizilo'ngach kabi refrakter simptomlari yoki asoratlari bo'lgan bemorlar GERD bilan bog'liq morbiditni engillashtirish uchun jarrohlik fundoplikatsiya yoki endoskopik muolajalarni o'z ichiga olgan ilg'or aralashuvlarni talab qilishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, GERD va IHD ning birgalikda mavjudligi ularning umumiy patofiziologiyasi va moslashtirilgan terapevtik yondashuvlarni chuqur tushunishni talab qiladigan klinik jumboqdir. Ikkala shartni ham har tomonlama ko'rib chiqish orqali tibbiyot xodimlari bemorning natijalarini yaxshilashlari va ularning hayot sifatini yaxshilashlari mumkin. Ushbu qiziqarli munosabatlarning murakkabliklarini aniqlash va shunga mos ravishda boshqaruv strategiyalarini takomillashtirish uchun doimiy tadqiqot harakatlari kafolatlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar to'plami:

1. ALISHEROVNA M. K., XUDOYBERDIYEVICH G. X. Treatment of Chronic Heart Diseases Insufficiency Depending On the Condition of the Kidneys. – 2021.
2. Бекмуродова М. С., Гаффаров Х. Х., Ярматов С. Т. ОШҚОЗОН-ИЧАК ТРАКТИ ЗАРАРЛАНИШИ УСТУНЛИГИ БИЛАН КЕЧГАН КОРОНАВИРУС ИНФЕКЦИЯСИДАН КЕЙИНГИ ҲОЛАТНИ ДАВОЛАШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИКЛАРИ //Scientific progress. – 2021. – Т. 2. – №. 1. – С. 489-493.

3. Khusainova M., Nazarov F. Features of the circadian rhythm blood pressure in patients heart failure and impaired renal function //InterConf. – 2021.
4. Stein H. J., Siewert J. R. Barrett's esophagus: pathogenesis, epidemiology, functional abnormalities, malignant degeneration, and surgical management // Dysphagia. — 1993. — Vol. 8, № 3. — P. 276–288.
5. Маев И. В., Вьючнова Е. С., Щекина М. И. Гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь // Лечащий врач. — 2004. — № 4. — С. 10–14.